

Fra frø til fremtid: Danskernes holdning til genteknologi i fødevareproduktionen

Et indblik i danskernes viden om og holdning til
forædlingsteknikker og nye genteknologier i
fødevarsystemet

Skal nye genteknologier på tallerkenen?

Den 5. juli 2023 fremlagde EU et lovforslag om at ændre rammevilkårene for anvendelsen af nye genomteknikker (NGT'er). Det betyder, at EU's GMO-regler potentielt ændres for visse genteknologier, der er udviklet efter 2001. Ifølge Kommissionen er formålet med lovforslaget at skabe bedre rammevilkår for udviklingen af blandt andet mere robuste og klimatilpassede sorter, samt at øge EU's konkurrenceevne og i sidste ende bidrage til resiliensen af Europas fødevareproduktion.

De nye genteknologier benyttes blandt andet til fremavl af planter, hvor CRISPR-Cas9 er en af teknologierne. Teknologiernes potentiale omfatter blandt andet at skabe mere tørkeresistente planter eller højtydende afgrøder.

Men vil danskerne tage imod de nye genteknologier? Er de positive overfor brugen eller ses samme skepsis som før set overfor GMO'er?

Hvad ved danskerne egentlig om vores nuværende planteforædlingsmetoder? Og er danskerne mere åbne overfor brugen af genteknologi til fremavl af planter, hvis det har positive effekter på sundhed eller fremmer bæredygtighed?

Tænketanken Frej og DI Bio har gennem Epinion lavet en helt ny undersøgelse, der tager temperaturen på danskernes viden og holdning om eksisterende forædlingsteknikker og nye genteknologier.

Find mere information på:
www.frej.dk eller
www.di.dk/bio

Rigtig god læselyst

Maria Marsfeldt Skovfoged, Tænketanken Frej
Mikael Wraae Valsted, DI Bio

Danskerne ved meget lidt om måden, vi forædler planter på

At forædle planter til bestemte formål er en proces, der går flere tusinde år tilbage. Men hvor meget ved danskerne egentlig om planteforædling generelt, og hvordan planteforædling foregår i dag?

Danskerne ved ikke hvad planteforædling er, eller hvordan det foregår i EU i dag. Når danskerne bliver spurgt om, hvor meget de ved om planteforædling svarer 86%, at de i nogen grad eller slet ikke ved, hvad planteforædling er. Ligeledes svarer 86%, at de i nogen grad eller slet ikke ved, hvordan planteforædling foregår i EU i dag.

Næsten 9 ud af 10 danskere ved slet ikke eller kun i nogen grad hvad planteforædling er eller hvordan det foregår i EU i dag.

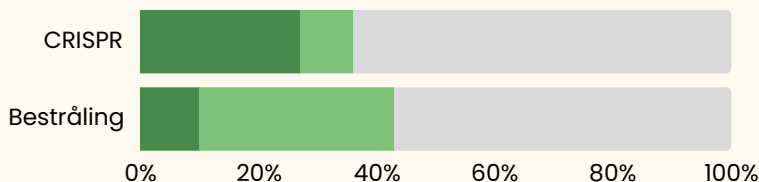
Flere danskere tror, at vi i dag forædler med brug af nye genteknologier, end de tror, vi forædler med den traditionelle forædlingsmetode.

Ud fra undersøgelsen kan vi se, at flere tror, at planteforædling sker gennem brugen af nye genteknologier (NGT'er) som CRISPR (27%), end de tror, det sker gennem bestråling eller kemi (10%). I dag er det almindelig praksis, at planteforædling foregår gennem bestråling eller kemi.

"Du præsenteres nu for en række udsagn om planteforædling og genteknologi, som du bedes svare på: I EU er det almen praksis..."

- "At redigere præcist i plantens DNA uden at tilføje noget nyt til planten – fx via CRISPR-teknologi"
- "At skabe ændringer i planters DNA ved at bestråle dem med f.eks. radioaktivitet eller ved at bruge kemi"

■ Ja ■ Nej ■ Ved ikke

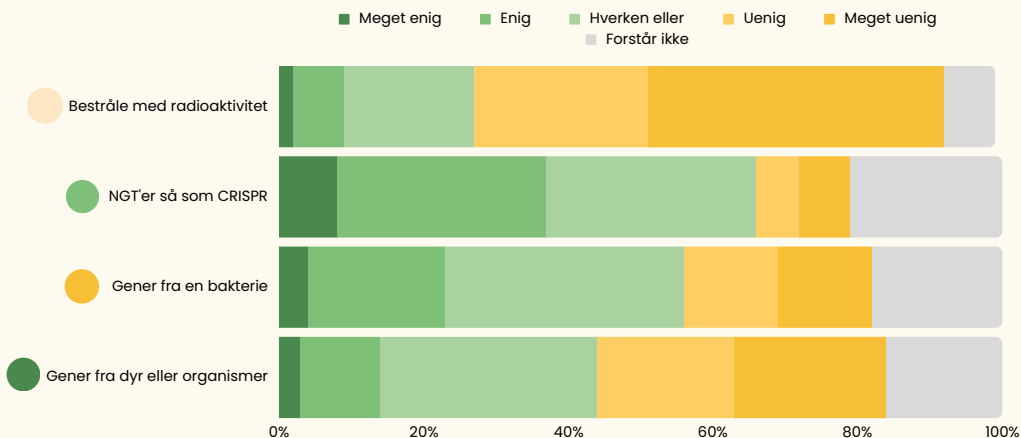

Danskerne er mest kritiske overfor den forædlingsmetode, der er almen praksis i EU

Meget tyder på, at danskerne er mere åbne overfor nye genteknologier end de nuværende forædlingsteknikker. Når vi spørger, hvorvidt danskerne synes, at forskellige forædlingsteknikker skal være lovlige, er danskerne mest enige i at brugen af nye genteknologier såsom CRISPR burde være lovlig. Danskerne er derimod mindst enige i, at forædling gennem bestråling eller brug af kemi, burde være lovlig.

- **9%** er enig eller meget enig i bestråling burde være lovlig
- **37%** er enig eller meget enig i NGT'er så som CRISPR burde være lovlig

"Jeg synes, at det i EU skal være lovligt at fremavle planter til fødevarer..."

- "Ved at bestråle dem med radioaktivitet eller bruge kemi"
- "Ved at redigere præcist i plantens DNA uden at tilføje noget nyt til planten - fx via CRISPR-teknologi"
- "Ved at tilføje gener fra en bakterie til en plante"
- "Ved at tilføje gener fra dyr eller andre organismer til en plante"

Danskerne er mere åbne overfor genteknologi, hvis det har en positiv samfundseffekt

Ændrer danskernes holdning til genteknologi sig afhængigt af, om genteknologien kan have en positiv indvirkning på samfundet?

I undersøgelsen spurgte vi danskerne om de synes, at genteknologi til fremavl af planter bør tillades. Her var holdningen overvejende, at genteknologi overordnet set bør tillades. 41% af danskerne var for, hvorimod 16% af danskerne var imod. Især den unge aldersgruppe mellem 18-34 år virker mere åbne overfor genteknologi til fremavl af planter. Her var 46% for og 7% imod.

Undersøgelsen viser også, at danskerne er **mere åbne over for brugen af genteknologi, hvis den har en positiv sundhedseffekt eller fremmer bæredygtighed.** Til spørgsmålet

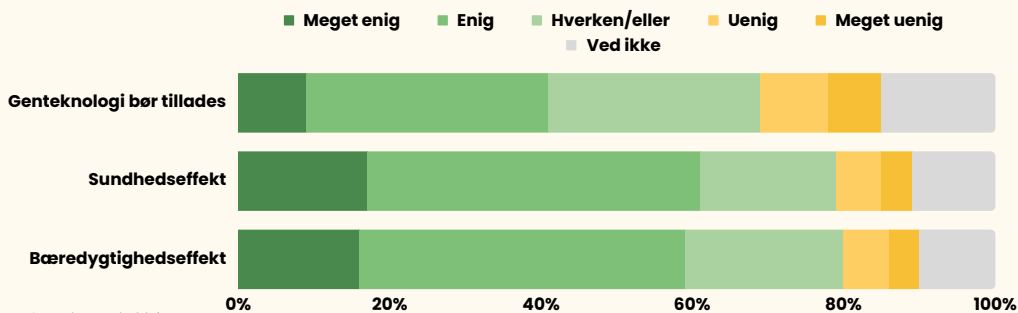
”Skal genteknologi til fremavl af planter godkendes, hvis det har en positiv sundhedseffekt?” svarede 17% meget enig og 44% enig. For spørgsmålet om bæredygtighed svarede 16% meget enig, og 43% svarede enig.

Især den **unge aldersgruppe** mellem 18-34 år er mere åbne over for brugen af genteknologi til fremavl af planter, hvis det har en positiv samfundseffekt.

27% er meget enige, og 43% er enige i, at det bør tillades, hvis det har en positiv sundhedseffekt. For spørgsmålet om bæredygtighed svarede 23% meget enige, og 46% enige.

”Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn”*

- ”Genteknologi til fremavl af planter bør tillades”
- ”Genteknologi til fremavl af planter bør godkendes, hvis det har en positiv sundhedseffekt”
- ”Genteknologi til fremavl af planter bør godkendes, hvis det fremmer bæredygtighed”

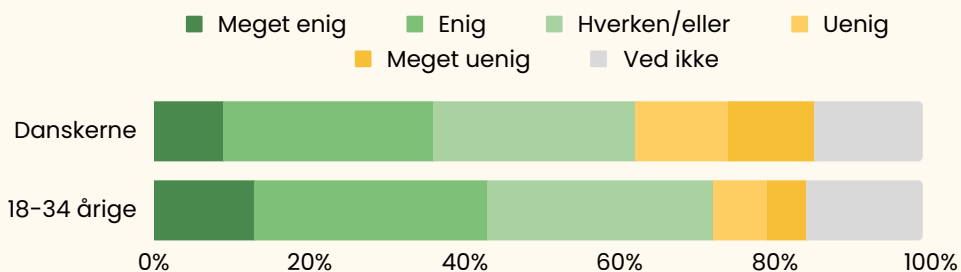

*Danskernes holdning

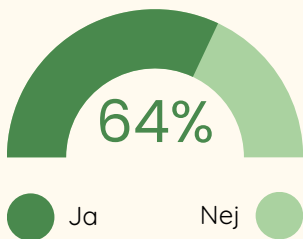
Når vi spørger, om danskerne er trygge ved at spise fødevarer, der er produceret ved brugen af nye genteknologier, svarer flere 'ja' end 'nej'

Når vi spørger ind til danskernes følelse af tryghed ved at spise fødevarer, der er produceret ved brug af nye genteknologier, svarer 36% at de enten er 'meget enige' eller 'enige'. Hvortil 23% svarer 'uenig' eller 'meget uenig'.

Særligt den **unge aldersgruppe mellem 18-34 år** er mere trygge ved at spise fødevarer produceret med nye genteknologier. Her svarer 43%, at de er 'meget enige' eller 'enige'. Hvorimod 12% svarer, at de er 'uenig' eller 'meget uenig' i, at de er trygge ved at spise fødevarer, der er produceret ved brug af nye genteknologier.

"De nye genteknologier bør tillades, men forbrugerne skal have kendskab til det – f.eks. via en mærkningsordning"

Selvom danskerne overordnet set ikke er utrygge ved at spise fødevarer produceret ved brug af nye genteknologier, vil 64% gerne have en mærkningsordning, der tydeligt viser, at fødevarer er produceret ved brug af de nye genteknologier.

Om analysen

Vi har adspurgt 1503 danskere om deres viden og holdning til forskellige planteforædlingsmetoder og nye genteknologier.

Undersøgelsen blev lavet i efteråret 2023 via Epinions befolkningsdatabase. Besvarelsene er indsamlet fra et repræsentativt udsnit af den danske befolkning over 18 år og matcher danskerne på alder, køn og geografi.

Hvis du ønsker større indsigt i, hvordan viden og holdning til forskellige forædlingsteknikker fordeler sig på køn, aldersgrupper, geografisk placering eller politisk overbevisning, er du velkommen til at kontakte os for yderligere informationer.

Hvis du vil vide mere

Har du spørgsmål eller ønsker du at få resultaterne uddybet, må du endelig kontakte **Tænketaenken Frej** eller **DI Bio** på:

Maria Marsfeldt Skovfoged

Kommunikations- og presseansvarlig
Mail: maria@taenk-frej.dk

Mikael Wraae Valsted

Chef for DI Bio
Mail: MIWV@di.dk

